

СУТНІСТЬ І КЛАСИФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ У МЕНЕДЖМЕНТІ

© Григор'єв О.Ю., 2006

Розглянуто взаємодію між керуючою і керованою системою передавання інформації за допомогою інформаційного контуру, наведено особливості цінних видів діяльності, які формують та використовують інформацію різних видів, проаналізовано тлумачення терміну "інформація", функції інформації, наведено власне трактування поняття "інформація", подано класифікацію інформації за різними ознаками.

Interaction between managing and controlled system with the help of transfer of the information on an information contour are considered, features of valuable kinds of activity which form are induced and use the information of various kinds, interpretation of the term "information", functions of the information are analysed, own interpretation of understanding of "information" are induced, the classification of the information behind various attributes are sent.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Початок третього тисячоліття увійде в історію людства як період значних здобутків у багатьох галузях науки і техніки, які є основою науково-технічної революції. Досягнення останніх років у галузі інформатики, обробки інформації та комунікації призвели до створення нової системи знань, яка вплинула на розвиток соціального мислення та практичне життя суспільства.

Управління в будь-якій організації виділяється в особливу функцію, на виконання якої орієнтуються певні підрозділи організації. Це органи управління. Всі дії органів управління під час здійснення своїх функцій можна визначити як управлінську діяльність.

Отже, в організації можна виділити керований процес (об'єкт управління) і керовану частину (органи управління). Їх сукупність визначається як система управління [1].

Органи управління чинять на керований процес певні дії, що оформлені у вигляді певних рішень. Щоб це відбувалося, необхідно зіставити їх фактичний стан керованого процесу з необхідним станом, досягнення якого є метою управління. Для цього необхідно отримувати інформацію про керований процес. Інакше кажучи, керована і керуюча частини взаємодіють одна з одною, причому така взаємодія реалізується у вигляді передавання інформації по інформаційному контуру (рис.1.1), який створюють джерела і споживачі інформації, а також інформаційні канали для передавання цієї інформації.

В інформаційному контурі є, а також передається інформація про цілі управління, інформація про стан керованого процесу, інформація про керуючі дії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми. Оскільки йдеться про інформаційне забезпечення управлінської діяльності, ми повинні відмітити, що у будь-якій організації інформація для управління використовується у двох видах (рис.2): вона або оформлена як документи (плани, заяви, накази тощо), або має недокументовану форму (мовна інформація тощо).

Згідно з Майклом Портером інформація допомагає змінити спосіб здійснення діяльності підприємства. Більше того, вона змінює форму самої продукції, тобто фізичну сутність товарів, послуг [2].

Важливою концепцією, яка допомагає визначити значення інформації, є ланцюг цінності. Згідно з цією концепцією всю діяльність підприємства можна поділити на технологічні і економічні види діяльності, за допомогою яких і здійснюється комерційна діяльність. Іноді їх називають

цінними видами діяльності. Цінність підприємства вимірюється тою вартістю, яку покупці готові заплатити за його товари і послуги. Бізнес буде прибутковим, якщо цінність, яку він створює, перевищує витрати, пов'язані із здійсненням всіх видів діяльності. Щоб досягти конкурентних переваг над своїми конкурентами, підприємство повинно виконувати ці види діяльності з меншими витратами, або виконувати їх таким способом, що призведе до диференціації і надбавки до ціни (тобто до більшої цінності підприємства).

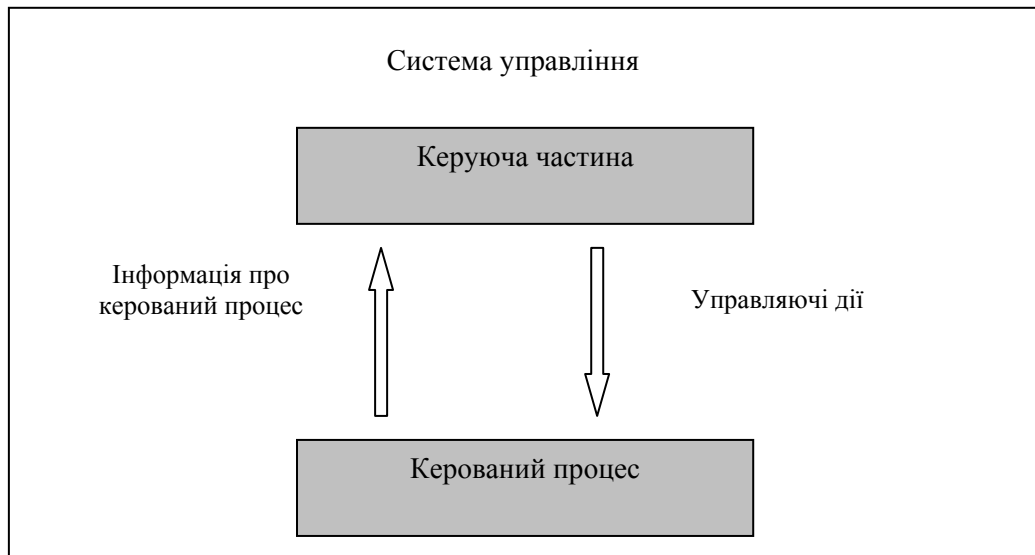

Рис.1. Інформаційний контур у системі управління

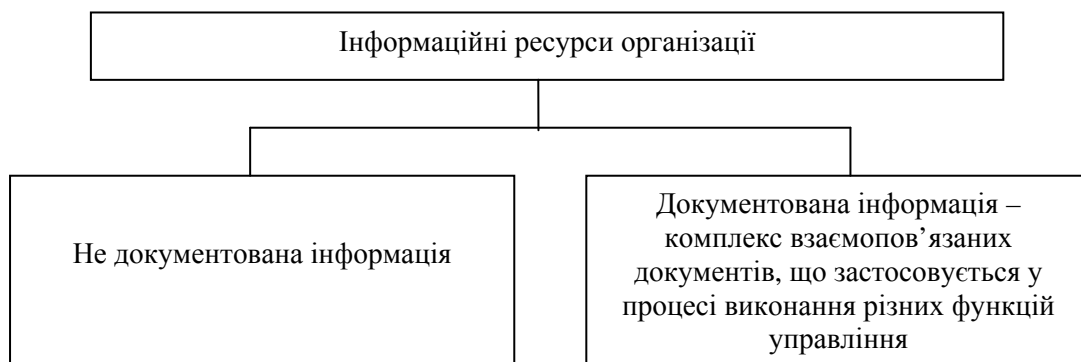

Рис.2. Інформаційні ресурси організації

Цінні види діяльності Майкл Портер поділив на 9 категорій. Первинні види діяльності стосуються фізичного створення продукту, його маркетингу і доставки споживачам, а також підтримки і післяпродажного сервісу. Вторинні, або підтримувальні, види діяльності забезпечують фактори виробництва і інфраструктуру, завдяки чому і стає можливим виконання первинної діяльності. Для кожного виду діяльності необхідні “покупні” фактори виробництва, людські ресурси і комбінація технологій. Інфраструктура підприємства, що містить такі функції, як загальний менеджмент, правова діяльність, фінансова діяльність, підтримує весь ланцюг. У межах кожної з цих категорій підприємство здійснює ще декілька окремих видів діяльності, специфіка яких залежить від конкретного бізнесу.

Ланцюг цінності підприємства являє собою систему взаємопов'язаних видів діяльності, між якими існують зв'язки. Зв'язки спостерігаються, коли спосіб виконання одного виду діяльності впливає на витрати або ефективність інших видів діяльності.

Кожний цінний вид діяльності має як фізичний компонент, так і компонент обробки інформації. Фізичний компонент розуміє всі матеріальні завдання, що необхідні для виконання

діяльності. Компонент обробки даних включає дії з отримання, управління і передавання інформації для здійснення діяльності.

Кожний цінний вид діяльності формує і використовує інформацію певного виду.

Фізична і інформаційно-оброблювальна компоненти діяльності можуть бути простими або достатньо складними. Різні види діяльності вимагають різного співвідношення двох компонентів.

Під час всього розвитку індустрії технологічний прогрес здійснює принципову дію на фізичну компоненту бізнесу. Під час індустріальної революції підприємства досягли конкурентні переваги, замінюючи людську працю використанням машин під час виробництва. Обробка інформації у той час було скоріше результатом людських зусиль.

Тому поширення інформації висуває серйозну проблему перед виконавцями – занадто багато інформації. Ця проблема створює нові форми застосування інформаційної технології для них – нагромадження і аналіз потоків інформації.

Згідно з Законом України “Про інформацію” інформація (з лат. – роз’яснення, виклад) – це документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі. Закон встановлює загальні правові основи одержання, використання, поширення та зберігання інформації, закріплює право особи на інформацію в усіх сферах суспільного і державного життя України, а також систему інформації, її джерела, визначає статус учасників інформаційних відносин, регулює доступ до інформації та забезпечує її охорону, захищає особу та суспільство від неправдивої інформації [3].

Дія цього Закону поширюється на інформаційні відносини, які виникають у всіх сферах життя і діяльності суспільства і держави під час одержання, використання, поширення та зберігання інформації. Законодавство України про інформацію становлять Конституція України, Закон України “Про інформацію”, законодавчі акти про окремі галузі, види, форми і засоби інформації, міжнародні договори та угоди, ратифіковані Україною, та принципи і норми міжнародного права.

Відповідно до тлумачного словника з інформатики [4] інформація – це “сукупність знань про фактичні дані і залежності між ними”, що є одним з видів ресурсів, використовуваних людиною. Укладачі, виражаючи інформацію через “сукупність знань”, очевидно, вважають, що відповідними знаннями володіють як джерело інформації, так і споживачі інформації й інших учасників процесу обігу інформації. Визнанням все зростаючої ролі інформації як знання, перетворюваного у виробничі ресурси, є те, що в західних компаніях все частіше почали вводити посаду knowledge manager, що можна перекласти як “управляючий знаннями” [5]. У функції такого управляючого входить збір якісної інформації на тему, яка цікавить керівників і фахівців, аналіз і обробка інформації, своєчасне подання за призначенням звіту, що містить систематизовану інформацію в зручному для використання вигляді. На “управляючих знаннями”, отже, покладається відповідальність як за обсяг інформації (її повноту), так і за її адекватність тим реаліям, що вона відбиває.

Інформація у первинному сенсі означає відомості взагалі [6]. З розвитком кібернетики і загальної теорії систем цей термін хоча і зберіг своє первинне значення, однак у названих науках конкретизувався і почав вживатися у точнішому сенсі – для позначення відомостей, знань спостерігача про систему і середовище її функціонування.

Термін “інформація” поширений не лише в усіх галузях науки, а й у повсякденному житті людей. Інформація супроводжує людину на кожному її кроці. Автори Рогач І.Ф., Сендзюк М.А., Антонюк В.А. дають таке тлумачення інформації: “інформація — це подані певним способом повідомлення, які виникають під час здійснення певного виду людської діяльності, то можна розглядати наукову, технічну, економічну, соціальну, політичну, військову та інші види інформації. Проте найбільший обсяг припадає на технічну та економічну (техніко-економічну) інформацію” [7].

Економічна інформація (ЕКІ) звичайно відображає явища економічного життя суспільства.

Отже, ЕКІ — це сукупність повідомлень економічного характеру, які можуть бути зафіксовані, передані, перетворені, збережені й використані для управління економічним об’єктом (ЕКО) та економікою загалом. Виникають такі повідомлення під час підготовки до виробництва чи

надання послуг, а також безпосередньо в кожному із цих процесів. Ці повідомлення супроводжують виробничо-господарську діяльність ЕКО та управління ним [7].

Такі автори, як Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. стверджують, що інформація – це сукупність повідомлень, які відображають конкретний аспект явища, події, виробничо-господарську діяльність. Вона може надходити за централізованою, децентралізованою та змішаною схемами [8].

Російські вчені Годин В.В., Коренев І.К. кажуть, що інформація – відомості про навколишнє середовище (об'єктах, явищах, процесах тощо), які зменшують існуючий щодо нього ступінь невизначеності, неповноту знань, що відчужені від їх створювача і які стають повідомленнями (вони виражаються певною мовою і у вигляді знаків, зокрема і записані на матеріальному носії), що відтворюються передаванням людьми усним, письмовим або іншим способом (за допомогою умовних сигналів, технічних засобів тощо).

Економічна інформація – сукупність відомостей, які відображають соціально-економічні процеси і слугують для управління цими процесами і колективами людей у виробничій і невиробничій сферах [1].

Відсутність інформації викликає інформаційну потребу – розуміння різниці між індивідуальним знанням про предмет і знання, які нагромаджені суспільством.

На думку Р.Емерсона, фахівця в галузі інформаційних систем (США), інформація – це нагромаджені думки та досвід безлічі людей. Або інформація – обмін відомостями між людьми, людиною та автоматом, автоматом і автоматом; інформація – відомості про будь-що, які є об'єктом збирання, зберігання, переробки [9].

Або інформація – це ті дані, які допомагають прийняти управлінське рішення.

Згідно з Гжува В.М., Постевой А.Г. інформація – це сукупність відомостей про навколишній світ {об'єкти, явища, події, процеси тощо), які зменшують міру існуючої невизначеності, неповноту знань, відчужені від їх творця і що стали повідомленнями (вираженими певною мовою у вигляді знаків, зокрема й записаними на матеріальному носії), які можна відтворювати передаванням людьми усним, письмовим або іншим способом (за допомогою умовних сигналів, технічних та обчислювальних засобів тощо).

А.М. Береза стверджує, що економічна інформація – це інформація про виробництво, розподіл, обмін та споживання матеріальних благ [11].

М.Г. Твердохліб наводить таку ознаку інформації. Інформація – це інформування, повідомлення, про будь-який факт, явище тощо, роз'яснення чого-небудь. А взагалі інформація – це сукупність різноманітних знань, сигналів, відомостей про фактичні та інші процеси і явища, що їх певна система сприймає (збирає, зберігає, обробляє) від навколишнього середовища (вхідна інформація) видає в навколишнє середовище – систему (вихідна інформація) або зберігає її в собі (внутрішня інформація) і використовує для визначених цілей [12].

Авторський колектив під керівництвом проф. Пономаренка В.С. подає таке тлумачення інформації. Інформація – сукупність відомостей (даних), які сприймають з навколишнього середовища (вхідна інформація), видають у навколишнє середовище (вихідна інформація) або зберігають всередині певної системи [13].

Економічна інформація – один з найбільших масових різновидів інформації, що відображає процеси виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ і послуг.

Російський вчений Г.М. Устинова стверджує, що інформація – це найважливіший життєвий ресурс, який практично розуміють як необхідні і корисні дані, що зображені у зручному вигляді, відповідно до вимог користувача [14].

В.С. Сухарський дає таке тлумачення інформації. Інформація – це те повідомлення, що зменшує невизначеність у тій галузі, до якої воно належить [15].

Л.Г. Мельник дає таке визначення інформації. Інформація – це природна реальність, що несе в собі характерні ознаки предметів і природних явищ, що проявляються у просторі і часі [16].

Нині під інформацією розуміють сукупність корисних відомостей, які є об'єктом збирання, реєстрації, зберігання, передавання й перетворення. Інформація є одним із ресурсів, який можна

нагромаджувати, реалізувати, поновлювати, є придатним для колективного використання та (на відміну від інших ресурсів) під час споживання не втрачає своїх якостей.

Він виділяє такі функції інформації [16]:

1. Першоджерело формування і структурування матеріального світу.
2. Засіб регулювання у просторі і часі речовинно-енергетично-інформаційних систем.
3. Програма саморозвитку матерії (засіб впорядкування матеріальних систем у часі).
4. Інформаційні сутності, що становлять автономні системи самоуправління і самопродуктування (біологічних організмів), а також їх спільноти (біоценози, екосистеми).
5. Інформаційні сутності, що становлять особистий початок людини, а також формують суспільні об'єднання.
6. Первинний ресурс інтелектуальної діяльності біологічних організмів і людини.
7. Продукт інформаційної діяльності найвищих біологічних організмів і людини.
8. Комунікаційний засіб і інструмент інтеграції і дезінтеграції об'єктів існуючого світу.
9. Засіб мотиваційної (енергетичної) дії.
10. Формування організаційного потенціалу впорядкування суспільних структур.

Інформація – це головний елемент будь-якої із функцій управління. Володіння повною, достовірною, актуальною та оперативною інформацією надає ринкових переваг, знижує фінансовий ризик, ефективно підтримує прийняття рішень [17].

Нині інформацію розглядають у неподільній єдності з комп'ютерними системами, які забезпечують її збирання, реєстрацію, зберігання, передавання й перетворення. За допомогою комп'ютерів усю інформацію можна швидко одержати, “відсортувати” у заздалегідь визначеному порядку, що позбавляє необхідності переглядати стоси паперів у пошуках потрібних відомостей. Комп'ютери не створюють інформацію із нічого, але вони здатні надзвичайно швидко сприймати, сортувати, аналізувати та інтерпретувати її за допомогою програмних засобів, розроблених людиною.

Інформація – це знання, необхідні для підготовки цілеспрямованих дій, важливий елемент для прийняття рішень.

У тлумачному словнику з основ інформаційної діяльності наведено таке визначення: інформація – це відомості про факти, події, явища, процеси, які розглядаються в аспекті їх передавання у просторі та часі, незалежно від фізичної форми їх надання, використання з метою збереження або отримання знання, прийняття рішення, забезпечення функціонування суспільства. Інформація є основою для прийняття будь-якого управлінського, комерційного, науково-технічного рішення.

Економічна інформація — це сукупність відомостей про соціально-економічні процеси, необхідних для управління цими процесами і колективами людей у виробничій і невиробничій сфері.

Згідно з Великою радянською енциклопедією, інформація (від лат. informatio — роз'яснення, виклад) — відомості, що передаються одними людьми іншим людям усним, письмовим або яким-небудь іншим способом, а також саме передавання або отримання цих відомостей.

Дамо визначення інформації.

Інформація — відомості про навколишній світ (об'єкти, явища, події, процеси тощо), що зменшують наявний ступінь невизначеності, відчужені від їх творця і такі, що стали повідомленнями, які можна відтворювати передаванням людьми усним, письмовим або іншим способом [18].

У цьому визначенні важливо виділити таке:

- інформація — це не будь-які відомості, а щось нове, що зменшує наявну невизначеність;
- інформація існує окремо від її творця;
- інформація є повідомленням, оскільки вона виражена певною мовою у вигляді знаків;
- повідомлення можна зберегти у вигляді запису на матеріальному носії інформації.

Коли йдеться про інформацію, то мають на увазі деякі її властивості, а саме:

- 1) інформація достовірна, якщо вона не спотворює істинного стану справ;

- 2) інформація повна, якщо її достатньо для розуміння і прийняття рішень;
- 3) інформація ясна і зрозуміла, якщо вона виражена мовою, якою спілкуються ті, кому вона призначена;
- 4) цінність, якість інформації – міра розширення, розвитку тезауруса (систематизованого словника понять із вказівкою смислових зв'язків між ними, тобто сукупності відомостей, які має у своєму розпорядженні користувач або система) приймаючою стороною під час прийому та інтерпретації повідомлення, міра зниження стану невизначеності економічного суб'єкта, міра просування до мети;
- 5) адекватність інформації – це ступінь відповідності трактування інформації одержувачем тому вмісту, який вклав в неї творець інформації;
- 6) інформація має постійну тенденцію до збільшення обсягів даних;
- 7) інформація відображає різноманітну діяльність підприємств і організацій через систему натуральних, вартісних та інших числових показників;
- 8) інформація характеризується великою масовістю й об'ємністю, що потребує багаторазового групування, арифметичного та логічного оброблення;
- 9) інформація потребує її зберігання та нагромадження;
- 10) інформація характеризується циклічністю виникнення й оброблення у встановлених часових мажах, а також значною кількістю стабільних елементів, що потребує створення програмного продукту та баз даних;
- 11) інформація має складну і різнобічну структуру;
- 12) різноманітність джерел і споживачів;
- 13) інформація своєчасна (оперативність інформації), якщо вона не втратила актуальності і несе у собі відомості, необхідні у конкретний момент для розуміння і прийняття рішень.

Цілі статті. Основні цілі – уточнити поняття “інформація” і класифікувати інформацію для подальшого визначення її впливу на показники виробничо-господарської діяльності підприємства і відповідно на прийняття управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Отже, з вищенаведеного можна класифікувати інформацію за такими ознаками (таблиця).

Класифікація інформації

Ознака	Вид інформації
За функціям управління	Планова, організаційна, мотиваційна, контрольна, регулятивна
За відношенням до об'єкту управління	Вхідна (зовнішня, внутрішня), вихідна (внутрішня, зовнішня)
За моментом виникнення	Первинна, вторинна
За сталістю змісту	Постійна, умовно-постійна, змінна
За сутністю	Інформація про предмети, інформація про процеси
За елементами структури	Символ, реквізит, показник, масив, інформаційний потік, інформаційна база
За місцем утворення	Внутрішня, зовнішня
За ступенем насиченості	Надлишкова, достатня, недостатня
За ступнем впливу на управлінські рішення	Релевантна, не релевантна
За актуальністю	Актуальна, неактуальна

Для оцінювання кількості інформації застосовуються різні підходи, серед яких можна виділити статистичний, семантичний і прагматичний [19].

Статистичний підхід реалізується в теорії інформації. Його основоположником вважається Клод Шеннон, котрий опублікував в 1948 році свою математичну теорію зв'язку.

Згідно з Шенноном, кількість інформації вимірюється величиною зменшення невизначеності стану системи після отримання інформації. Кількісно виражена невизначеність стану отримала

назву ентропії. Отримуючи інформацію, знижується ентропія системи. Тобто, кількість інформації вимірюється зменшенням невизначеності стану системи. Недоліком статистичного підходу до визначення кількості інформації є те, що він практично не враховує семантичного аспекту інформації (тобто її сенсу, змісту).

Семантичний підхід є таким, що важко формалізується. У науці він ще до кінця не визначений.

Найчастіше для вимірювання смислового змісту інформації використовується тезаурусна міра, запропонована Ю. І. Шнейдером.

Тезаурус (від грец. *thesauros* — скарб, скарбниця) — це сукупність одиниць мови, які виражають сенс, із заданою системою семантичних відносин. Спочатку тезаурус розглядали як одномовний словник, в якому семантичні відносини визначаються угрупованням слів по тематичних рубриках. Концепція тезаурусного методу полягає в тому, що для сприйняття інформації її одержувач повинен володіти певним запасом знань (тезаурусом).

Якщо індивідуальний тезаурус одержувача S відображає його знання про цей предмет, то кількість інформації I , що міститься в деякому повідомленні, можна оцінити ступенем зміни цього тезауруса, що відбувся після прийому повідомлення. Отже, кількість інформації I нелінійно залежить від стану індивідуального тезауруса користувача. Незважаючи на те, що смисловий зміст повідомлення S постійно, одержувачі, котрі мають різні тезауруси, одержуватимуть неоднакову кількість інформації. Якщо індивідуальний тезаурус одержувача інформації близький до нуля $S=0$, то в цьому випадку і кількість сприйнятої інформації дорівнює нулю $I=0$ (одержувач не розуміє повідомлення). Прикладом такої ситуації може бути прослуховування повідомлення мовою, якою одержувач не володіє.

Кількість інформації I у повідомленні також дорівнюватиме нулю, якщо одержувач інформації абсолютно все знає про предмет. У такому разі повідомлення не дає йому нічого нового.

Між цими полярними значеннями тезауруса користувача існує деяке оптимальне значення S_{opt} , за якого кількість інформації I , витягувана з повідомлення, стає для одержувача максимальним.

У прагматичному підході кількість інформації розглядається з погляду досягнення одержувачем поставленої мети. Підхід ґрунтується на статистичній теорії Шеннона і розглядає кількість інформації як приріст ймовірності досягнення мети.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Згідно з наведеним вище визначенням, дані або повідомлення, строго кажучи, можуть не бути інформацією. Інформація – це відомості, які мають сенс для споживача, зменшують невизначеність, зменшують ризик прийняття управлінських рішень і завдяки цьому підвищують конкурентоспроможність підприємства. Існує прояв суб'єктивізму понять інформації і даних. Дані можна розглядати як потенційну інформацію.

У менеджменті необхідно враховувати, як інформація може вплинути на виробничо-господарську діяльність підприємства, на його основні показники. Тому що завдяки інформації і відповідному інформаційному забезпеченню можемо визначити вплив витрат на інформаційне забезпечення на загальну господарську діяльність підприємства.

Надалі чітко визначення терміну “інформація” дає нам можливість оцінювати залежність впливу витрат на інформаційне забезпечення на основні показники виробничо-господарської діяльності підприємства. Внаслідок цього планується розроблення і обґрунтування системи показників виробничо-господарської діяльності, що змінюються внаслідок впровадження інформаційного забезпечення.

1. *Годин В.В., Корнеев И.К. Информационное обеспечение управленческой деятельности: Учебник. – М.: Мастерство; Высшая школа, 2001. – 240 с.* 2. *Портер М. Международная конкуренция: пер. с англ. / Под. ред. и с предисловием В.Д. Щетинина. – М.: Международ. отношения, 1993. – 896 с.* 3. *Закон України “Про інформацію” ВВР, 1992, № 48. – с. 650.* 4. *Першиков В. И., Савиков В. М. Толковый словарь по информатике. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 131 с.* 5. *Информационный рынок России / Ю. М. Арский, Р. С. Гиляревский и др. – М.:*

ВИНИТИ, 1996. – с. 31. 6. Математика и кибернетика в экономике. Словарь-справочник. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – М.: Экономика, 1975. 7. Рогач І.Ф., Сендзюк М.А., Антонюк В.А. Інформаційні системи у фінансово-кредитних установах: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1999. – 216 с. 8. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: Навч. посібник. – Львів: Нац. ун-т “Львівська політехніка” (Інформаційно-видавничий центр “ІНТЕЛЕКТ+ “Інститут післядипломної освіти), “Інтелект-Захід”, 2002. – 228 с. 9. Лазарева С.Ф. Економіка та організація інформаційного бізнесу: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2002. – 667 с. 10. Гжува В.М., Постевой А.Г. Інформаційні системи в міжнародному бізнесі: Навч. посібник. – Вид. 2-ге, доп і перероб. – К.: КНЕУ, 2002. – 458 с. 11. Береза А.М. Основи створення інформаційних систем: Навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 214 с. 12. Береза А.М. Основи створення інформаційних систем: Навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 214 с. 13. Інформаційні системи і технології в економіці: Посібник для студентів ВНЗ / За ред. В.С. Пономаренка. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2002. – 544с. (Альма-матер). 14. Устинова Г.М. Информационные системы менеджмента: Основные аналитические технологии в поддержке принятия решений: Учеб. пособие. – СПб: Издательство “ДиасофтЮП”, 2000. – 368 с. 15. Мельник Л.Г. Информационная экономика. – Сумы: ИТД „Университетская книга”, 2003. – 288с. 16. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: Навч. посібник. – К.: Каравела, 2003. – 432 с. 17. Вереженко А.П., Горчаков В.В., Иванов И.В., Голодова О.А. Информационные ресурсы для принятия решений: Учеб. пособие. – М.: Академический проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2002 18. Саак А.Э., Пахомов Е.В., Тюшняков В.Н. Информационные технологии управления: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2005. – 320 с.

УДК 334.72:338.24

А.М. Дідик

Національний університет “Львівська політехніка”

ВИТРАТИ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

© Дідик А.М., 2006

Проаналізовано теоретичні та прикладні засади формування та визначення специфічних витрат, пов'язаних із заснуванням та функціонуванням лише акціонерних товариств. Визначено сутність категорії “витрати на забезпечення корпоративного управління”. Виокремлено склад цих витрат та деталізовано перелік витрат у розрізі одноразових, щорічних та поточних періодичних витрат. Запропоновано методичні положення щодо розрахунку витрат на забезпечення корпоративного управління. Уточнено місце цих витрат у структурі повної собівартості продукції.

There are in the article the theoretical and practical bases of formation and definition of especial expenses, that define the basis and functioning only of corporations, are analysed. The essence of a category "expenses for maintenance of corporate management" is determined. The structure of these expenses is allocated and the list of expenses in a context expendable, annual, current periodic expenses is detailed. Methodical development for account of expenses on maintenance of corporate management it is offered. The place of these expenses in structure of the complete cost price of production is specified.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Формування організацій у формі акціонерних товариств передбачає виникнення притаманних та властивих лише цій формі підприємницької діяльності витрат, що пов'язані із емісією акцій, формуванням та розміщенням акціонерного капіталу, забезпеченням проведення зборів акціонерів, оприлюднення річної фінансової звітності, проведення аудиторських перевірок тощо. Акціонерна форма організування бізнесу є достатньо дорогою, це підтверджується й тим, що